

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Marsviken-Marsäng



LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län



Omslagsfoto: Per Folkesson



LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län



Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>



Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220115 Marsviken-Marsäng

Kommun: Nyköping

Områdets totala areal: 121,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1630 - Strandängar vid Östersjön

1650 - Smala Östersjövikar

6230 - Stagg-gräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

8230 - Hällmarkstorräng

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden inom Marsviken-Marsäng är både de terrestra naturhabitaten inom betesmarken som innehåller en rik flora och det marina området utanför betesmarken som består av naturtypen Smala östersjövikar.

Motivering: Området har en rik flora och exempelvis strandängar och fuktängar är också viktigt

för rastande flyttfåglar. Det finns höga marina värden i det utpekade marina området vilket även det har en viktig funktion för fågellivet.

Prioriterade åtgärder: De terrestra delarna ska betas och vid behov röjas från igenväxningsvegetation. Det är också viktigt att det kontinuerligt finns ett miljöstödsavtal för skötseln av marken. I de marina delarna behöver insamlad data från marina inventeringar sammanställas och utvärderas för att besluta om eventuella åtgärder i området.

Beskrivning av området

På Marsvikens norra sida ligger ett hagmarksområde som domineras av öppna och mycket flacka gräsmarker. Längst i söder reser sig tre bergkullar med sluttningar av morän. Mellan kullarna går stråk av finsediment, vilka utgör betade strandängar. Strandängarna och de utanför liggande grunda vattnen är viktiga rastplatser för fåglar och under sträckperioderna vår och höst finns bl.a. mycket änder och vadare. Över Marsäng går också ett rovfågelstråk. De öppna markerna är också viktiga jaktmarker för de arter som vistas här.

Floran i området är rik på arter, särskilt intressant på strandängarna och på de sydvända moränsluttningarna där många torrbacksväxter förekommer. Även på berg och berghällar finns en rik örtflora med ljuskrävande arter som gynnas av att näring i form av spillning tillförs via kreaturen. Exempel på intressanta arter är till exempel sumpgentiana, tidig fältgentiana och majviva.

De marina värdena i området är höga och det finns en stor artrikedom av alger och annan undervattensvegetation som bildar viktiga miljöer för bland annat fiskföryngring.

Vad kan påverka negativt

Se hotbild för respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Området har delvis miljöstöd för särskilda värden. Då gällande miljöstödsavtal går ut bör nya tecknas.

Skötsel: Området ska betas och hållas öppet. Vid betessängongens slut ska vegetationen vara väl avbetad. Vissa år bör betespåsläpp ske senare än vanligt för att gynna arter som är gynnade av slätter. Betet kan också kompletteras med betesputs vissa år. Betet har en viktig funktion även för den marina naturtypen då det håller tillbaka vassens utbredning. Området ska också vid behov röjas från uppväxande lövsly. Området ingår i LIFE-projektet Life Skärgårdsnytta inom vilket nya stängsel har satts upp och gamla stängsel har bytts ut mot nya typer.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna

har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1630 - Strandängar vid Östersjön**

Areal: 20,76 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Längst i öster ligger en zonerad havsstrandäng med ett bälte av salttåg, *Juncus gerardi*, i geolitoralen, ovanför en plattstarr (*Carex disticha*) -zon, sedan en strandvall med torrängsflora. Strandängarna breder ut sig i låga bukter mellan fastmarksholmarna. De är tämligen artfattiga och domineras i regel av agnsäv, *Eleocharis uniglumis* ssp. *sternerii*, med inslag av gåsört. Partiellt sker kalkpåverkan från i marken inbäddade lager av skalgrus och där finns en flora av majviva och strandmaskrosor. Strandängarna är väl hävdade och av stor betydelse för fågellivet liksom de utanför liggande grunda vattenområdena. Särskilt väl företrädda är gäss, änder och vadare.

Bevarandemål

Strandängar vid Östersjön ska vara präglade av en lång hävdkontinuitet och påverkas i liten-måttlig grad av vågexponering. Vegetationen inom naturtypen påverkas av diverse naturliga faktorer som till exempel vattenståndsväxlingar och isskrap och är mer eller mindre zonerad. Naturtypen ska vara öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Hävdtrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom inom flera artgrupper, t.ex. fjärilar, fåglar och kärlväxter. Fågelarter som gynnas av naturtypen är till exempel större strandpipare och tofsvipa. Typiska arter för naturtypen som t.ex. kustarun, ormtunga och smultronklöver ska finnas i området. Arealen strandängar vid Östersjön ska vara minst 20,7 ha.

Negativ påverkan

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor med t.ex. al- och högrörtvegetation.
- Tillskottsutfordring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Gödning med handelsgödselmedel och/eller insåning av vallväxter.
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Bete vintertid som påverkar skotttillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. nedgrävning av elkabel.
- Näringsutjämning dvs betesdjuren betar näringsrikt foder på gammal åkermark och lämnar sin gödsel i vegetationstyper på magrare mark.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

1650 - Smala Östersjövikar

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 64,61 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen långa och smala vikar i Östersjön skall till formen vara långsmal och längden ska alltså vara större än bredden. Viken ska vara avskild från det öppna havet antingen genom en uppgrundning eller genom ett band av grynnor och rev och därmed sker ett långsamt vattenutbyte i viken. Detta ger förutsättning för material som dy och gytta att sedimentera och bottenarna innehåller därmed en variation av olika typer av sediment och substrat med rika bottenlevande växt- och djursamhällen.

Marsviken har begränsad sötvatteninfluent, är skyddad av Oxelösundsuddens från starka vågdrev och bottenarna inom Natura 2000-området domineras av dels sand, dels mjukare sediment. Det finns också inslag av hårdbotten i form av hällar, block och sten. Ungefär halva delen av naturtypen inom Natura 2000-området består av sammanhängande och ovanligt täta bestånd av strukturbildande makrofyter där borstnate och blåstång dominerar vegetationen. Dessa bestånd utgör en mycket viktig livsmiljö för ryggradslösa djur och fisk och innehåller en rik födoba för häckande och rastande sjöfåglar. Området är mycket artrikt och viktiga arter som påträffats är bland kärlsvaxter axslinga, ålnate och havsnajas. Kransalgsarter som påträffats är bland annat grönsträse och skörsträse och även två arter av grönalger har hittats, näckhår och tarmalg.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena påverkan genom övergödning och kemikalier ska vara liten. Vattenomsättningen i naturtypen ska vara naturlig. Inom naturtypen ska det finnas en variation av olika bottensediment. Vegetationen ska vara artrik och artsammansättningen i övrigt ska vara naturlig. Det ska finnas typiska arter som till exempel axslinga, havsnajas och borststräse. Arealen stora vikar och sund ska uppgå till minst 64,6 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning på grund av utsläpp av näringsämnen som resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottenarna täcks av ettåriga alger. Övergödningen kan i förlängningen orsaka syrebrist på bottenarna.
- Grumling från mynnande diken och vattendrag
- Båttrafik kan, särskilt vid höga hastigheter, orsaka grumling vilket försämrar livsmiljön för många arter. Trafik med större båtar riskerar också att riva upp undervattensvegetation. Exploateringar i närheten av området i form av till exempel båthamnar riskerar att öka mängden båttrafik.
- Tidigare verksamheter i områdets närhet, exempelvis ett nedlagt sågverk vilket orsakat förorenade bottenar och fiberbankar.
- Exploatering, exempelvis i form av bebyggelse och bryggor riskerar både att öka grumlingen i naturtypen och minska solinstrålningen i vattenmiljön. Det kan också störa den naturliga vattenomsättningen.
- Muddrings- och dikningsverksamhet kan påverka artsammansättningen genom grumling och ökat tillflöde av näringsämnen.
- Utsläpp av olja och kemikalier kan påverka artsammansättningen.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar bottenar är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad vattentemperatur riskerar att ändra artsammansättningen.

•Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växtplanktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för Smala östersjövikar inom Marsviken-Marsäng är okänt på grund av att kunskap saknas.

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 0,41 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Staggräsmarken upptar i området en mycket liten areal. Staggen bildar inte sammanhängande ytor. Den är tuvad och upptar ca 20-30 % av de ytor där den förekommer som mest.

Resterande delar består av en artrik friskängsvegetation.

Bevarandemål

Staggräsmarkerna ska vara artrika, präglade av en lång hävdkontinuitet och ha en naturlig näringsstatus. Stag ska vara en av de viktigaste arterna, men naturtypen måste också ha en hög artrikedom av andra hävdgynnade arter. Naturtypen ska hållas öppen, ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Betestrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom av konkurrenssvaga ängs- och betesmarks växter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. liten blåklocka, knägräs och stenmåra ska vara vanligt förekommande. Typiska insektsarter av andra artgrupper som t ex fjärilar och vildbin ska också finnas inom området. Arealen staggräsmarker ska vara minst 0,4 ha.

Negativ påverkan

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor med t.ex. al- och högörtvegetation.
- Tillskottsutfordring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Gödsling med handelsgödselmedel och/eller insåning av vallväxter.
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Bete vintertid som påverkar skottillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. nedgrävning av elkabel.
- Näringsutjämning dvs betesdjuren betar näringsrikt foder på gammal åkermark och lämnar sin gödsel i vegetationstyper på magrare mark.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 5,28 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ogödslade gräsmarker av artrik, torr-frisk typ befinner sig i en övergångszon mellan kalspolade bergknallar och omgivande fuktängar. I sydexponerade moränbackar är floran artrik och består främst av torrängsväxter. Gränsen mellan denna vegetationstyp och fuktängstypen är långt ifrån skarp. Ibland uppträder en mosaik av torr-frisk ängsmark och fuktängsfläckar, ofta nog en blandning av växter från olika vegetationstyper. I floran märks bland annat fältgentiana, backlök, ängsnejlika, jungfrulin, spåttistel, kattfot, knölsmöblomma, sandmaskrosor, fläckmaskrosor, nattviol, småfingerört och vildlin. Särskilt maskrosfloran är intressant med två rödlistade arter av fläckmaskrosor samt sandmaskrosor i mängd.

Bevarandemål

Silikatgräsmarkerna ska vara artrika, präglade av en lång hävdkontinuitet och ha en naturlig näringsstatus. Naturtypen ska hållas öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. I delar av hagen med inslag av träd ska också finnas ett visst inslag av död ved i den mån det inte stör betesdriften. Betestrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom, framförallt i form av ängs- och betesmarksarter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. jungfrulin, bockrot och prästkrage ska vara vanligt förekommande. Typiska insektsarter av t.ex. fjärilar och spillningslevande bladhorningar ska också finnas inom området. Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 5,2 ha.

Negativ påverkan

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor med t.ex. al- och högrörtvegetation.
- Tillskottsutfordring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Gödning med handelsgödselmedel och/eller insåning av vallväxter.
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Bete vintertid som påverkar skotttillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. nedgrävning av elkabel.
- Näringsutjämning dvs betesdjuren betar näringsrikt foder på gammal åkermark och lämnar sin gödsel i vegetationstyper på magrare mark.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

6410 - Fuktängar

Areal: 11,13 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Huvuddelen av naturtypen i området representeras av en speciell typ av fuktäng – en gammal våtsslätteräng som uppodlats och senare övergått i betesmark. Inväxning av ängsväxter har skett från omgivande gräsmarker. Typiska arter är smörblomma, humleblomster, ängsmaskros, ängsskallra, rödklöver, tuvtåtel, ängskavle, ängssyra och plattstarr. I vissa delar bildar fuktängen en övergångstyp till högörtängar, som vid högre betestryck dock övergår i naturtypen ”fuktängar med blåstarr eller starr”.

Bevarandemål

Fuktängarna ska ha präglats av en lång beteskontinuitet och ligga på fuktig-blöt mark med naturlig hydrologi. Naturtypen ska vara öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Hävdtrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom inom flera artgrupper, t.ex. fjärilar, bin, fåglar och kärlväxter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gökblomster, hirsstarr och sumpmåra ska vara vanligt förekommande. Arealen fuktäng ska vara minst 11,1 ha.

Negativ påverkan

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor med t.ex. al- och högörtvegetation.
- Tillskottsutfordring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Gödsling med handelsgödselmedel och/eller insåning av vallväxter.
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Bete vintertid som påverkar skottillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. nedgrävning av elkabel.
- Näringsutjämning dvs betesdjuren betar näringsrikt foder på gammal åkermark och lämnar sin gödsel i vegetationstyper på magrare mark.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

8230 - Hällmarkstorräng

Areal: 0,65 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Silikatberghällar förekommer på flera ställen i området. Årnuell vegetation av främst vårblommade örter finns på många håll medan berget på andra håll är naket eller täckt med ett skikt av skorplavar av vilka flertalet är näringsgynnade och ljusberoende. På örthällarna trivs nagelört, backtrav, styvmorsviol och olika Sedum-arter.

Bevarandemål

Hällmarkstorrängarna ska vara solbelysta och präglas av torktåliga växtsamhällen av kärlväxter, lavar och mossor. Naturtypen ska domineras av flacka silikatrika hällmarksytor och lavar, jordtäcket ska vara tunt och endast förekomma fläckvis. Hällmarkstorrängar är störningsgynnade och de ska hävdas med bete för att främja naturtypens artrikedom såväl som för att hållas öppna. Ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets artmångfald och får förekomma. Kärlväxtfloran ska karakteriseras av torktåliga arter som t.ex. gul fetknopp, styvmorsviol och bergssyra. Typiska arter för naturtypen som t.ex. kattfot, tjärblomster och tuschlav ska vara vanligt förekommande. Arealen hällmarkstorrängar ska vara minst 0,65 ha.

Negativ påverkan

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor med t.ex. al- och högrörtvegetation.
- Tillskottsutfordring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Gödning med handelsgödselmedel och/eller insåning av vallväxter.
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift.
- Igenväxning och beskuggning av öppna berghällar med rik örtflora
- Deponering av jord eller annat material på de öppna berghällarna som kan medföra kvävning och beskuggning av vegetationen.
- Bete vintertid som påverkar skottillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. nedgrävning av elkabel.
- Näringsutjämning dvs betesdjuren betar näringsrikt foder på gammal åkermark och lämnar sin gödsel i vegetationstyper på magrare mark.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Exempel på arter i området:

Kärlväxter:

Ängsgentiana, *Gentianella amarella*
Majviva, *Primula farinosa*
Fältgentian, *Gentianella campestris*
Dvärgarun, *Centaureum pulchellum*
Kattfot, *Antennaria dioica*
Krussilja, *Selinum carvifolia*
Ormrot, *Bistorta vivipara*
Småfingerört, *Potentilla tabernaemontani*
Spåtistel, *Carlina vulgaris* ssp. *vulgaris*
Vildlin, *Linum catharticum*
Ängsskära, *Serratula tinctoria*
Östersjömaskros, *Taraxacum balticum* (Palustria)
Strandmaskros, *Taraxacum suecicum* (Palustria)
Fläckmaskros, *Taraxacum maculigerum* (Naevosa)
Kvällsmaskros, *Taraxacum praestans* (Naevosa)
Ängsmaskros, *Taraxacum hamatum* (Hamata)
Knoppmaskros, *Taraxacum brachyglossum* (Erythrosperma)
Blågrå maskros, *Taraxacum glaucinum* (Erythrosperma)
Backmaskros, *Taraxacum lacistophyllum* (Erythrosperma)
Spädmaskros, *Taraxacum laetum* (Erythrosperma)
Fransmaskros, *Taraxacum marginatum* (Erythrosperma)
Brunmaskros, *Taraxacum proximum* (Erythrosperma)
Rubinmaskros, *Taraxacum rubicundum* (Erythrosperma)

Fjärilar:

Allmän ängssmygare, *Hesperis comma*
Bastardpärlmorfjäril, *Fabriciana niobe*
Vitfläckig guldvinge, *Lycaena virgaureae*

Svampar:

Scharlakansvaxing, *Hygrocybe punicea*

Fåglar:

Gravand,
Brun kärrhök,
Vattenrall,
Enkelbeckasin,
Rödbena,
Ängspiplärka,
Gulärta,
Buskskvätta,
Törnskata,
Hämpling

Exempel på marina arter:

borststräfsse
hårsträfsse

rödsträfs
hornsärv
nating
höstlånke
korsandmat
spädnate
hjulmöja
hårsärv

Referenser

Bevarandeplan för Natura 2000-område Marsviken-Marsäng, SE0220115, Nyköpings kommun. 2006. Länsstyrelsen i Södermanland.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram.

Rydberg, H. & Vik, P. 1992: Ängs- och hagmarker i Södermanlands län. Länsstyrelsen.

Schröder, J. 1993: Våtmarksinventeringen i Södermanlands län. Opubl. rapport. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Östborn, H. 2000: Åtgärdsplan för bevarande av biologisk mångfald och kulturhistoriskavärden i betesmarker och slätterängar. Länsstyrelsen dnr 32-879-2001, fastigheten Stora Marsäng 1:3 (delområde A).

Inventeringar

Adoxa Naturvård 2004: Kärlväxtinventering i sörmländska ängs- och hagmarker. Uppföljning 2002-2003 av 1994-95 års regionala miljöövervakning Programområde: Jordbruksmark – undersökningstyp: Intensiv övervakning av kärlväxter, huvudrapport. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Elmhag, J. 2002: Inventering av kärlväxtfloran i tio Natura 2000-områden i Södermanlands län. Adoxa Naturvård – projektuppdrag för Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Elmquist, H., Liljeberg, G. och Sjöstedt, J. 2002: Fjärilar i lövskogar och hagmarker i Södermanlands län. Länsstyrelsen i Södermanlands län, Rapport.

Oxelösunds Fältbiologer 1978: Naturinventering av Marsängsområdet.

Rydberg, H. 2001: Anteckningar från maskrosexkursion med Östergötlands Naturalhistoriska Förening och Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Bilagor

Fältgentiana

Bilaga

Skötselråd för fältgentiana i Natura 2000-områden

Fältgentianan är en av de gräsmarksväxter som minskat mest sedan mitten 1900-talet. Arten kan ses som en ovanligt känslig indikator på en skötsel som är viktig för många andra arter i gräsmarker. Den hittas ofta i de allra mest artrika gräsmarkerna. Anpassad skötsel i skyddade områden kan vara en viktig åtgärd för artens fortlevnad.

Fältgentianan är tvåårig, och beroende av en skötsel som dels medger tillräcklig fröproduktion, etablering av groddplantor, tillväxt av rosetter och fröspridning.

Studier har visat att typen av hävd är en lika viktig orsak som upphörd hävd för fältgentianans tillbakagång. I Södermanland är det framförallt den senblommande varianten av fältgentiana som förekommer. En allt för tidig och hård avbetning år efter år som leder till för låg fröproduktion har identifierats som den vanligaste orsaken till artens minskning. Samtidigt som plantorna behöver undgå betning för att hinna sätta frön så får inte förna ansamlas, vilket försvårar för groddplantorna att etablera sig på våren.

En betesskötsel anpassad för sen fältgentianan kan innebära:

- Sent betessläpp (månadsskiftet juli-augusti) med måttlig betesintensitet men tillräckligt länge på säsongen för att ingen förnaansamling ska ske (lämplig på mer lågproduktiv mark)
- Måttligt bete hela säsongen (lämplig på mer högproduktiv mark)
- Enstaka betesfria år (särskilt lågproduktiv mark)
- Intensivt bete efter fruktmognad (sker i september) för att förhindra förnaansamling
- Om betning sker innan fruktmognad så är hästar de betesdjur som främst ratar plantor, därefter nöt, därefter ungnöt och därefter får.

En slåtterskötsel anpassad för sen fältgentianan kan innebära:

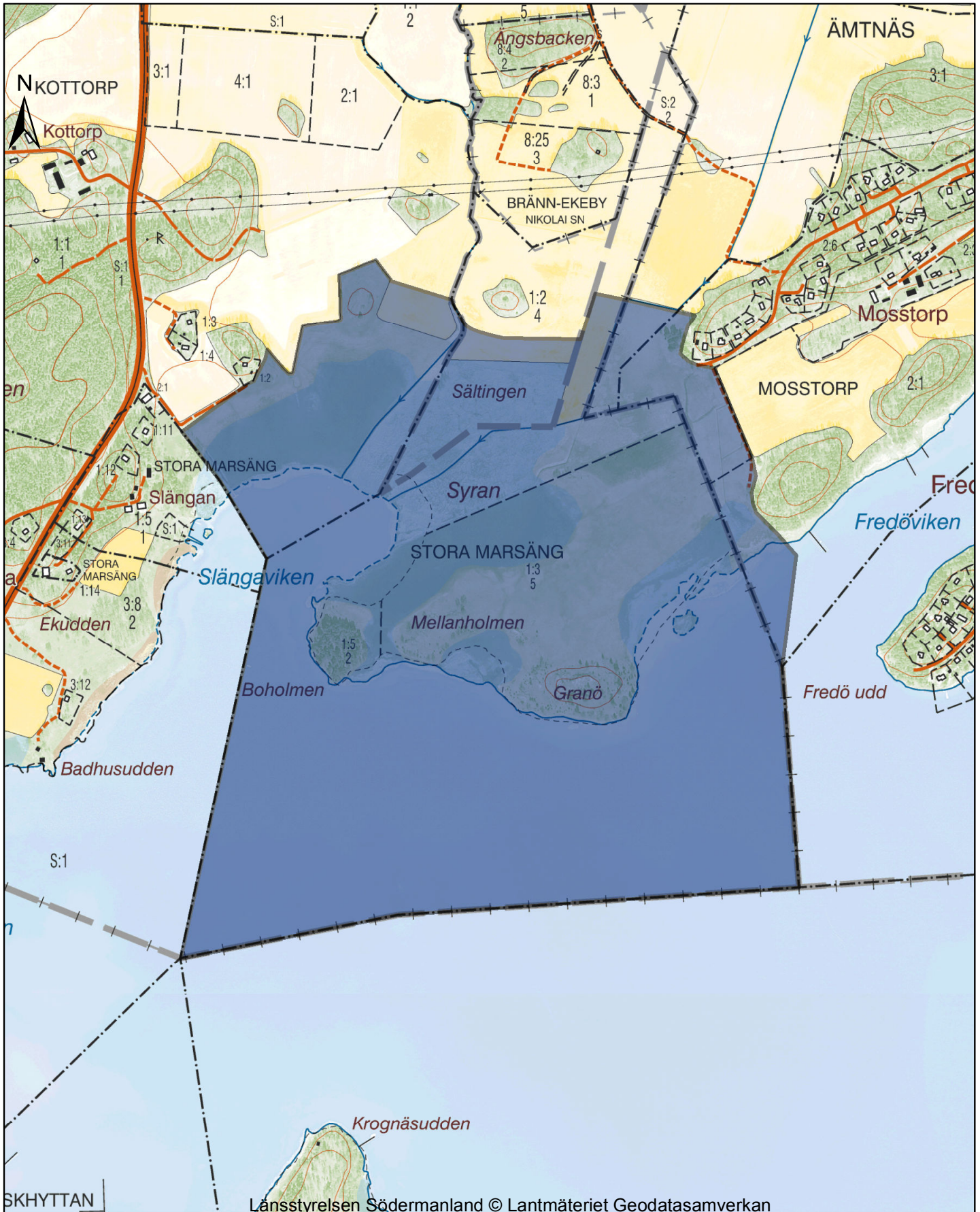
Vid slåtter är det en fördel med en något tidigare slåtter, kring månadsskiftet juni-juli. Då hinner plantorna skjuta nya grenar, blomma och sätta frö efter slåttern. Det är förstås en fördel om plantorna skonas vid slåttern. Ordentlig torkning av höet på ängen innan det körs bort bidrar till ökad fröspridning. Efterbete kan vara nödvändigt för att återväxten inte ska ge en alltför tjock förna, men ska påbörjas efter fruktmognad (sker i september) eller vara mycket måttlig innan dess. En tidig vårräfsning i god tid innan vegetationen börjar växa kan vara ett alternativ till efterbete.

Tidig fältgentiana

Den tidiga fältgentianan är funnen på färre än tio lokaler i länet.

Skötsel anpassad för tidig fältgentiana kan innebära:

- Bete/slåtter tidigast 20 juli men inte senare än nödvändigt. Bete tidigare på säsongen måste vara mycket svagt.
- Betet ska vara tillräckligt för att inte förnaansamling ska ske
- Enstaka betesfria år (särskilt lågproduktiv mark)
- Vid slåtter - Ordentlig torkning av höet på ängen innan det körs bort bidrar till ökad fröspridning.

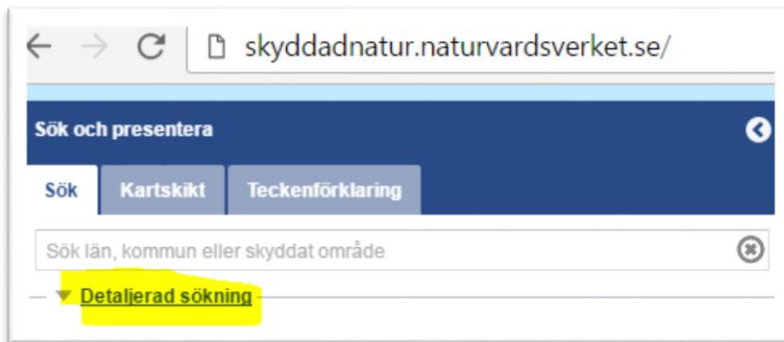


Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

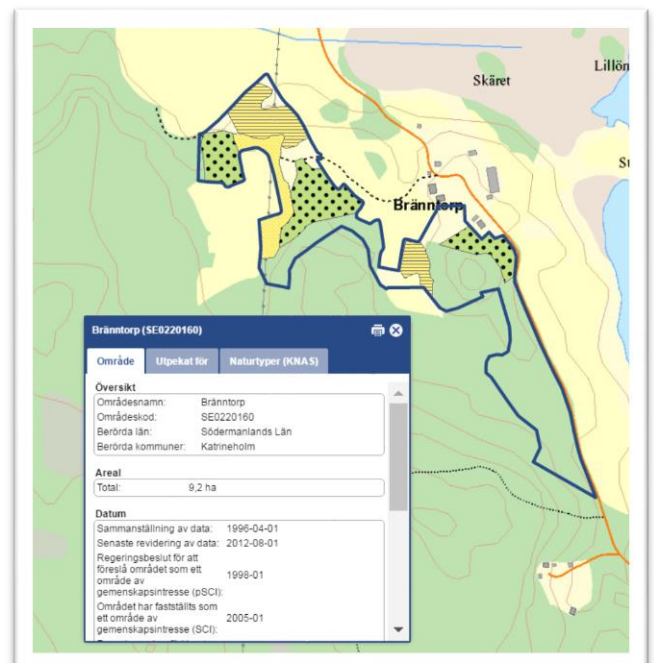
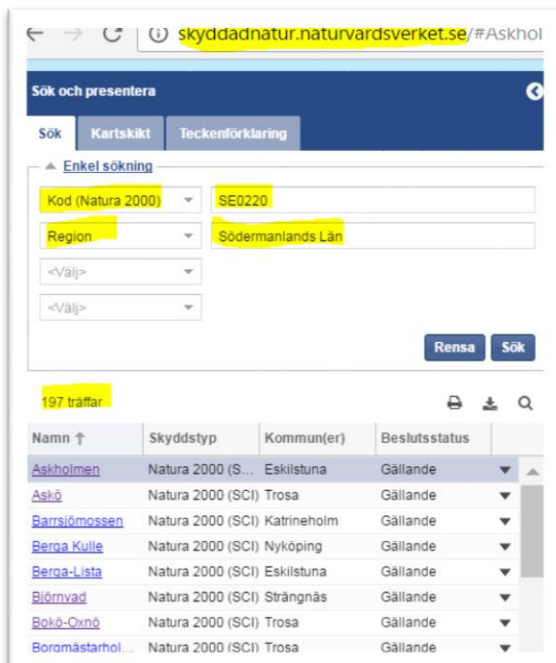
Välj "Detaljerad sökning"



Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.



För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

